

**UCHWAŁA NR XXV/178/2017
RADY GMINY OBROWO**

z dnia 15 lutego 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Obrowo na lata 2017 - 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r., poz. 446) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4, ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 poz. 930 ze zm.) w związku z art. 176 ust. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2016, poz. 195) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Obrowo na lata 2017 – 2019, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Obrowo

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Obrowo na lata 2017 - 2019

I. Wprowadzenie i podstawy prawne

Rodzina jest podstawową komórką społeczną i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka.

Zgodnie z definicją ustawy o pomocy społecznej, „rodzina” – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

W ramach funkcjonowania rodziny kształtuje się osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Ważną rolę w funkcjonowaniu rodziny odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na szacunku, zrozumieniu i hierarchii wartości.

W przypadku dysfunkcji rodzina nie jest w stanie wypełniać ról rodzicielskich i społecznych. Łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Przemoc w rodzinie, uzależnienia, bezradność, brak umiejętności, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe, bezrobocie i zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzinne.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Obowiązek ten jest realizowany w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Obrowo na lata 2017 - 2019 jest utworzenie systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, przede wszystkim w sytuacjach zagrożenia umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej oraz na możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej, przywrócenia pełnienia przez rodziców funkcji opiekuńczo - wychowawczych lub odzyskania pełni władzy rodzicielskiej.

Podstawy działań ujętych w ramach Programu są spójne z kierunkami przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 2009 Nr 114, poz. 946),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 poz. 575),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2014 – 2020 (Uchwała Nr XL/247/2014 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 czerwca 2014r.),

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Obrowo na lata 2015 – 2020 (Uchwała Nr IV/18/2015 Rady Gminy Obrowo z dnia 30 stycznia 2015r.).

- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 poz. 1860)

II. Diagnoza

Gminę Obrowo zamieszkuje 15.571 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały oraz 350 mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy (stan na dzień 31 grudnia 2016r.) według statystyki opisanej poniżej w tabelach:

1. Pobyt stały

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 3	439	394	833
4 – 7	492	447	936
8 – 17	1 042	1 026	2 068
18 lat i powyżej	5.682	6.052	11.734
Ogółem	7.655	7.919	15.571

2. Pobyt czasowy

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 3	9	8	17
4 – 7	16	12	28
8 – 17	16	15	31
18 lat i powyżej	157	117	274
Ogółem	198	152	350

W oparciu o sprawozdanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie, sporządzone na dzień 31.12.2016 r. wynika, że z pomocy społecznej korzysta 486 rodzin, w tym 1.539 osób w tych rodzinach, w tym: 308 rodzin z dziećmi, 51 rodzin niepełnych, 32 rodziny wielodzietne o liczbie dzieci 3 i więcej), 126 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz 32 z problemem przemocy w rodzinie. Od 2014r. 4 dzieci z terenu Gminy Obrowo zostało umieszczone w pieczy zastępczej, w związku z czym Gmina ponosi z tego tytułu koszty (obowiązek gmin zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Z diagnozy lokalnej wynika także, że znaczna część rodzin ma problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i pełnieniu ról rodzicielskich, a młodzież wykazuje zachowania niedostosowania społecznego. Często przyczyną tych problemów jest bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie, uzależnienia.

Niezbędna jest pomoc w formie wsparcia rodzin z Gminy Obrowo na różnych płaszczyznach. Zasadne jest zatem opracowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny, skierowanego do rodzin, przejawiających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej..

III. Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 dla Gminy Obrowo dokonano analizy SWOT i posegregowano posiadane informacje na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia. Szczegóły analizy przedstawiono w tabeli Nr 1.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, - doświadczenie i wiedza pracowników GOPS w zakresie wspierania rodziny, - znajomość zasobów środowiska lokalnego, - zapewnienie kadry GOPS szkoleń, - zatrudnianie asystentów rodziny celem podniesienia u rodzin dysfunkcyjnych kompetencji do pełnienia ról społecznych i rodzicielskich - współpraca z instytucjami oraz placówkami oświatowymi, - realizacja programów osłonowych, w tym dożywiania dzieci w szkołach - realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy, - realizacja projektów we współpracy z PUP celem aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym w formie prac społecznie – użytecznych, - realizacja rządowego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” , - realizacja projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu”, - realizacja Programu rządowego 500+. - budowa nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych, - działalność na rzecz integracji środowisk lokalnych - zatrudnienie asystentów rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dziennego, - brak dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, - brak zaplecza technicznego do realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia), - brak środków na poszerzenie oferty wsparcia rodziny, - obciążenie pracowników GOPS dodatkowymi zadaniami, - małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie, - brak atrakcyjnej, bezpłatnej oferty wsparcia i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, - brak bezpłatnych zajęć w placówkach kulturalnych dla najuboższych, - rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego, wsparcia środowiskowego,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości, jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny, - wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia - możliwość pozyskania środków zewnętrznych - możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi - zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia 	<p>brak wsparcia opiekuńczo-wychowawczego dla rodziców – mniejsze szanse rozwojowe dzieci,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - wypalenie zawodowe pracowników, - stereotypowe myślenie odbiorców o pomocy społecznej, jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego, - zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci

IV. Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy rodzinom oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków dezintegracji rodzin Program oparty jest na poniższych zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie,
- jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób.

V. Dane sprawozdawcze

Dane będące w posiadaniu GOPS w Obrowie pokazują, że problemami najczęściej występującymi w rozeznaczonych środowiskach były: bezrobocie, ubóstwo, bezradność

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba oraz przemoc w rodzinie.

W tym zakresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie prowadzi szeroko rozumianą pracę socjalną. Poprzez zatrudnienie asystentów rodziny jest możliwość poznania przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych czy niedostosowania społecznego oraz kierowanie do odpowiednich ośrodków udzielających wsparcia specjalistycznego.

Z rodzinami z problemem uzależnień poprzez kierowanie osób do terapeuty zatrudnionego w Punkcie Informacyjno Konsultacyjnym do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obrowie. Ponadto tylko w 2016r. 55 osób skierowanych przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny skorzystało z porad terapeuty, a 26 zostało skierowanych do specjalistów w Miejskim Ośrodku Edukacji i Profilaktyki Uzależnień w Toruniu (psycholog, prawnik).

Rodziny dotknięte przemocą obejmowane są procedurą „Niebieskiej Karty” prowadzoną przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2016 roku Procedurą Niebieskiej Karty objęto 24 rodziny.

Do zadań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie należy w szczególności:

- integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- profilaktyka.

VI. Adresaci Programu

Gminny Program wspierania rodziny adresowany jest do: rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Obrowo zwłaszcza rodzin doświadczających problemów opiekuńczo - wychowawczych, z problemem ubóstwa, przemocy, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

VII. Cele Programu

Cel główny: Poprawa funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Obrowo poprzez realizację systemu wsparcia

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie i pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz pełnienia ról rodzicielskich.
2. Pomoc rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w różnych formach pieczy zastępczej.
3. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze celem zapobiegania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.
4. Zapobieganie postawianiu sytuacji kryzysowych w rodzinie.
5. Promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu z rodziną.
6. Realizacja i promocja działań aktywizujących rodziny (aktywizacja społeczna i zawodowa).
7. Profilaktyka przeciwdziałania uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

VIII. Realizacja celów

Realizacja celów odbywać się będzie poprzez:

1. Prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej poprzez pracowników socjalnych gminnego Ośrodka Pomocy w Obrowie.

2. Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze i pełnienia ról rodzicielskich poprzez pracę asystentów rodziny.

3. Udzielanie pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne, prawne, terapeutyczne, socjalne) poprzez kierowanie do Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Miejskiego Ośrodka Edukacji i Profilaktyki Uzależnień, a także współpracę z instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

4. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno – bytowej (pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach).

5. Wspieranie dzieci i młodzieży poprzez rozwój instytucji dziennego wsparcia (GKRPA, GOPS, GOK, świetlice profilaktyczne).

6. Niesienie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą poprzez pracę Gminnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (prowadzenie Procedury „Niebieska Karta”).

7. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych celem opracowania działań profilaktycznych poprzez współpracę z:

a) kuratorami sądowymi

b) Komisariatem Policji w Lubiczu

c) szkołami i placówkami opieki zdrowotnej

8. Organizacja imprez integracyjnych (opracowanie projektów z dofinansowaniem ze środków UE oraz pozyskanie sponsorów) celem zapobiegania zagrożeniem wykluczenia społecznego.

9. Opracowanie ulotek informacyjnych z wykazem instytucji udzielających pomocy rodzinom przeżywającym trudności i rozpowszechnianie w miejscach dostępnych (tablice ogłoszeń, ośrodki zdrowia, Urząd Gminy, szkoły)

10. Prowadzenie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pogadanki w szkołach prowadzone przez terapeutę, dzielnicowych, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych).

IX. Przewidywane efekty

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Integracja rodzin z terenu Gminy Obrowo
- Zahamowanie wzrostu liczby dzieci kierowanych do różnych form pieczy zastępczej
- Zwiększenie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych oraz aktywizacja społeczna rodziców
- Zintegrowanie działań na rzecz dzieci i rodzin biologicznych, zagrożonych wykluczeniem Społecznym
- Wzrost świadomości pełnionych ról rodzicielskich i wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych
- Złagodzenie skutków przemocy w rodzinie.

X. Realizatorzy Programu

Realizatorami programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie przy współpracy z instytucjami:

- Urząd Gminy w Obrowie
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Obrowo
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Dobrzejewicach
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

- Gminny Ośrodek Kultury w Obrowie
- Komisariat Policji w Lubiczu
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu
- Sąd Rejonowy w Toruniu
- Prokuratura Rejonowa w Toruniu
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Toruniu
- Organizacje pozarządowe
- Parafie na terenie Gminy Obrowo

XI. Źródła finansowania

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2017 – 2020 będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z założonym terminarzem i możliwościami finansowymi Gminy.

Środki pochodzić będą głównie z budżetu samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych. Zadania ujęte w Programie mogą być także finansowane z innych źródeł przewidzianych prawem. Gmina przystępuje corocznie do konkursu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej celem pozyskania środków na zatrudnienie asystentów rodziny.

XII. Monitoring i Ewaluacja

Koordynatorem Programu jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie.

Monitoring będzie przeprowadzany celem określenia stopnia realizacji „Programu Wspierania

Rodziny w Gminie Obrowo na lata 2017 – 2019” i optymalizacji dalszych działań. Przedmiotem monitoringu będzie termin realizacji poszczególnych zadań oraz ich wskaźniki. Monitoring będzie prowadzony jeden raz w ciągu roku w latach realizacji programu tj.: 2017 – 2019 poprzez:.

- a) wyłonienie i zdiagnozowanie rodzin zagrożonych kryzysem
- b) wypracowanie procedury monitoringu
- c) wypracowanie i wdrożenie standardów pracy z rodziną
- d) wypracowanie i wdrożenie procedur oceny efektów pracy z rodziną

Celem ewaluacji „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Obrowo na lata 2017 – 2019” będzie ocena jego skuteczności i efektywności oraz analiza realnego wpływu Programu na zaspokojenie zdiagnozowanych potrzeb.

Badanie ewaluacyjne Programu będzie przeprowadzone na koniec jego realizacji. Za kryteria ewaluacji przyjmuje się: skuteczność, trafność, efektywność, użyteczność i trwałość projektów.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie składał Radzie Gminy w Obrowie sprawozdanie z realizacji Programu w rocznym sprawozdaniu z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Obrowie.

XIII. Podsumowanie

Gmina Obrowo od wielu lat realizuje działania związane z pomocą na rzecz rodzin i dzieci.

W obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga jednak skoordynowania tej pomocy oraz zintensyfikowania działań interdyscyplinarnych, mających na celu przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji rodziny.

Niezbędne jest przy tym systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia.

W realizację programu powinny aktywnie włączyć się zatem wszystkie instytucje i organizacje z terenu Gminy, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny.

Wspólne działania pozwolą na zminimalizowanie negatywnych skutków patologii wśród rodzin, zapewnią poczucie bezpieczeństwa w sytuacjach bezradności oraz stworzą spójny i skuteczny system wsparcia.

Uzasadnienie

Gmina realizuje ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która zobowiązuje gminy do opracowania trzyletnich programów wspierania rodziny.

Istnieje konieczność opracowania działań programowych na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze oraz w wypełnianiu ról rodzicielskich, a także obejmuje dzieci i młodzież niedostosowaną społecznie. Realizacja programu ma na celu zapobieganie skutkom umieszczenia dzieci w różnych formach pieczy zastępczej oraz zagrożeniu wykluczeniem społecznym poprzez współpracę z instytucjami oraz prowadzenie profilaktyki.